

ЗАКОН ЗА ОБЩЕСТВЕНИТЕ БИБЛИОТЕКИ

В сила от 06.07.2009 г.

Обн. ДВ. бр.42 от 5 Юни 2009г., изм. ДВ. бр.74 от 15 Септември 2009г., изм. ДВ. бр.38 от 21 Май 2010г., изм. ДВ. бр.15 от 15 Февруари 2013г., изм. ДВ. бр.68 от 2 Август 2013г., изм. ДВ. бр.2 от 3 Януари 2018г., изм. и доп. ДВ. бр.89 от 26 Октомври 2018г., доп. ДВ. бр.94 от 13 Ноември 2018г.

Глава първа.

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. Този закон урежда учредяването, видовете, функциите, управлението и финансирането на обществените библиотеки.

Чл. 2. Обществените библиотеки са образователни, информационни и културни институти с национално и местно значение, които събират, обработват, организират, съхраняват и предоставят за обществено ползване печатни и други произведения и информация, включително за книжовното и литературното културно наследство.

Чл. 3. Обществените библиотеки осигуряват правото на гражданите на равноправен и свободен достъп до библиотечно-информационното обслужване. Те съдействат за изграждането на гражданското и информационното общество.

Чл. 4. Обществените библиотеки предоставят безплатно основни библиотечни услуги.

Чл. 5. Обществените библиотеки могат да се сдружават за защита на своите интереси и за провеждане на съвместни дейности и инициативи.

Чл. 6. Министърът на културата осъществява държавната политика по отношение на обществените библиотеки, като създава условия за тяхното развитие.

Глава втора.

ОБЩЕСТВЕНИ БИБЛИОТЕКИ

Раздел I.

Общи положения

Чл. 7. Обществени библиотеки са Националната библиотека "Св. св. Кирил и Методий", регионалните, общинските и читалищните библиотеки.

Чл. 8. (1) Обществената библиотека трябва да отговаря на следните условия:

1. да притежава библиотечен фонд с обем над 3000 регистрационни библиотечни единици;
2. да осигурява библиотечно-информационното обслужване на гражданите на територията, определена с акта на учредяването и;
3. да разполага с подходящи помещения, оборудване и обзавеждане;
4. да има осигурени източници за финансиране, и
5. да има квалифициран персонал.

(2) Условието по ал. 1 се определят в Стандарта за библиотечно-информационно обслужване, утвърден от министъра на културата по предложение на Националния съвет по библиотечно дело.

Чл. 9. (1) Обществените библиотеки определят своите задачи и структура при условията и по реда на този закон.

(2) Обществените библиотеки могат да създават филиали, както и да организират подвижни форми за осигуряване на по-добро библиотечно-информационно обслужване на гражданите.

Чл. 10. (Изм. - ДВ, бр. 2 от 2018 г.) (1) В Министерството на културата се създава и поддържа публичен регистър на обществените библиотеки по ред, определен с наредба на министъра на културата. Регистърът е публичен и се поддържа в електронен вид.

(2) За вписване в регистъра по ал. 1 се подава заявление, което включва данни, определени с наредбата по ал. 1, относно изпълнение на изискванията на чл. 8, ал. 1 и 2.

(3) Заявлението с приложените към него документи се изпраща по електронен път или се представя на електронен носител. В случаите, когато заявлението се подава по електронен път, се спазват изискванията на Закона за електронния документ и електронните удостоверителни услуги.

(4) Министърът на културата или оправомощено от него длъжностно лице в 14-дневен срок от датата на подаване на заявлението по ал. 2 извършва вписване и издава удостоверение за вписване или мотивирано отказва вписване, като уведомява писмено заявителя в същия срок.

(5) Отказът по ал. 4 подлежи на обжалване по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

Раздел II.

Национална библиотека "Св. св. Кирил и Методий"

Чл. 11. (1) Националната библиотека "Св. св. Кирил и Методий", наричана по-нататък "Националната библиотека", е държавен културен институт с национално значение.

(2) Националната библиотека е юридическо лице със седалище София.

Чл. 12. (1) Националната библиотека осъществява функциите по събиране, обработване, организиране, съхраняване и предоставяне за ползване на български и чужди граждани печатни и други произведения, издадени на територията на страната.

(2) Функциите по ал. 1 са основни за Националната библиотека.

Чл. 13. (1) Националната библиотека поддържа следните основни библиотечни колекции:

1. уникални колекции от български, славянски, ориенталски и други чуждоезични ръкописи, архивни документи, редки и ценни старопечатни книги;

2. колекции от специални издания (официални издания; картографски и графични издания, музикални издания и други);

3. (доп. - ДВ, бр. 94 от 2018 г.) колекция от печатни и други произведения на българската книжнина по реда на Закона за задължителното депозизиране на печатни и други произведения и за обявяване на разпространителите и доставчиците на медийни услуги (Архив на българската книга);

4. представителна колекция от чуждестранна литература във всички области на знанието;

5. колекция от публикации в чужбина на български език или свързани по съдържанието си с България, както и преводни издания на български автори, издадени в чужбина (Булгарика).

(2) За колекциите, които съдържат културни ценности, се прилагат изискванията на Закона за културното наследство.

Чл. 14. Националната библиотека осигурява достъп до:

1. библиотечните си колекции и бази данни на български и чуждестранни граждани, както и до библиотечните колекции и бази данни на други библиотеки чрез междубиблиотечно заемане на документи;
2. информация за библиотечния си фонд и за библиотечните фондове на други библиотеки в страната и в чужбина чрез поддържане и ползване на каталози и бази данни.

Чл. 15. (1) Националната библиотека създава Българска национална библиография, като:

1. (доп. - ДВ, бр. 94 от 2018 г.) изработва и предоставя за ползване на библиотеки, други институции и граждани в страната и в чужбина библиографските записи на задължителните екземпляри, депозирани по реда на Закона за задължителното депозирание на печатни и други произведения и за обявяване на разпространителите и доставчиците на медийни услуги;
2. предоставя на Националния статистически институт статистическите данни за издателската продукция в страната;
3. сътрудничи на международни информационни издания и бази данни чрез предоставяне на библиографска информация.

(2) Националната библиотека публикува и разпространява националната библиография по ал. 1.

Чл. 16. (1) Националната библиотека извършва:

1. (нова - ДВ, бр. 89 от 2018 г.) идентификация на книжовни и архивно-документални ценности при условията и по реда, предвидени за националните музеи;
2. (предишна т. 1 - ДВ, бр. 89 от 2018 г.) реставрация и консервация на български, славянски, ориенталски и други чуждоезични ръкописи, архивни документи, редки, ценни и старопечатни издания, които са културни ценности национално богатство;
3. (предишна т. 2 - ДВ, бр. 89 от 2018 г.) научни и научно-приложни изследвания в областта на библиотекознанието, библиографознанието, книгознанието, архивистиката, реставрацията и консервацията на книжни материали и издава научна и научно-приложна литература.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 89 от 2018 г.) Дейностите по ал. 1, т. 1 и 2 се извършват при условията и по реда на Закона за културното наследство.

Чл. 17. Националната библиотека като национален представител на агенциите за присъждане на международни стандартни номера на книги, периодични издания и други видове документи определя международните стандартни номера за българските издания.

Чл. 18. Националната библиотека може да извършва и следните дейности:

1. координира развитието на автоматизираната библиотечно-информационна мрежа на обществените библиотеки;

2. предоставя консултантска и експертна помощ на библиотеки, други институции и граждани;
3. участва в международни организации и извършва международна дейност, свързани с библиотечното дело;
4. разработва и участва в национални и международни проекти и програми;
5. организира и провежда културни, образователни и информационни инициативи и прояви;
6. координира дейността по издирването и библиографирането на ръкописно-документалното наследство на територията на страната.

Чл. 19. (1) Националната библиотека се ръководи и представлява от директор.

(2) Директор на Националната библиотека може да бъде лице, което:

1. е български гражданин;
2. е с висше образование с образователно-квалификационна степен "магистър" в професионалните области "Хуманитарни науки" или "Социални, стопански и правни науки";
3. има 5 години професионален опит на ръководна длъжност в библиотека;
4. е хабилитирано лице.

(3) Директорът на Националната библиотека не може да:

1. упражнява търговска дейност или да е управител, търговски пълномощник, търговски представител, прокурист, търговски посредник, ликвидатор или синдик;
2. е член на орган на управление или контрол на юридическо лице с нестопанска цел, търговско дружество или кооперация;
3. упражнява свободна професия, с изключение на научна или преподавателска дейност или упражняване на авторски и сродни права.

(4) Директорът на Националната библиотека може да участва като представител на държавата или общината в управителните или контролните органи на търговските дружества с държавно или общинско участие в капитала или на юридически лица, създадени със закон, за което не получава възнаграждение.

(5) Директорът на Националната библиотека може да участва в управителните органи на юридически лица с нестопанска цел при сдружаване на културни институти, за което не получава възнаграждение.

(6) Директорът на Националната библиотека се назначава от министъра на културата въз основа на конкурс съгласно Кодекса на труда за срок 5 години. Конкурсът се провежда след представяне на концепция по ред, определен в наредбата по чл. 5, ал. 4 от Закона за закрила и развитие на културата.

(7) При осъществяването на дейността си директорът се подпомага от дирекционен съвет и научен съвет.

Чл. 20. (Изм. - ДВ, бр. 38 от 2010 г.) Към Националната библиотека действа научен съвет по библиотечно-информационни науки при условията и по реда на Закона за развитието на академичния състав в Република България.

Чл. 21. На длъжност библиотекар в Националната библиотека могат да бъдат назначени лица, които притежават:

1. висше образование с образователно-квалификационна степен "магистър" или "бакалавър" в професионално направление "Обществени комуникации и информационни науки";
2. професионална квалификация, придобита във висше училище, обучението по която включва най-малко 50 на сто дисциплини от библиотечно-информационния цикъл;

3. средно образование с професионална квалификация "библиотекар".

Чл. 22. Организацията, отчитането и анализът на творческата дейност в Националната библиотека се осъществяват по реда на наредба по чл. 14, ал. 5 от Закона за закрила и развитие на културата.

Чл. 23. Министърът на културата утвърждава правилник за дейността на Националната библиотека.

Чл. 24. Националната библиотека изготвя и публикува годишен отчет за своята дейност.

Раздел III.

Регионални библиотеки

Чл. 25. Регионалните библиотеки са регионални културни институти.

Чл. 26. Регионалните библиотеки осъществяват функции на основна обществена библиотека на територията, определена с акта за учредяването.

Чл. 27. (1) Регионалните библиотеки изпълняват следните функции:

1. събират, съхраняват, обработват, организират и предоставят за ползване библиотечен фонд;
2. извършват библиотечно-информационно обслужване, включително междубиблиотечно заемане, и координират организацията на библиотечно-информационното обслужване на територията на региона;
3. поддържат архив на краеведския печат и литература и координират събирането, съхраняването, организирането и разпространението на краеведска информация и библиографията по краезнание;
4. осъществяват издателска дейност, изработват и разпространяват библиографски указатели, краеведски, информационни издания и други;
5. създават и развиват регионални автоматизирани библиотечно-информационни мрежи;
6. извършват координационна, експертно-консултантска и квалификационна дейност за библиотеките от региона;
7. организират и провеждат културно-образователни инициативи;
8. разработват и участват в програми и проекти;
9. оказват съдействие на общинската администрация при реализиране на културната политика в областта на библиотечното дело;
10. събират и обработват статистическа информация и поддържат бази данни за библиотеките от региона.

(2) За поддържаните от регионалните библиотеки библиотечни колекции, които съдържат културни ценности, се прилагат изискванията на Закона за културното наследство.

Чл. 28. (1) Регионалната библиотека се ръководи и представлява от директор, назначен от кмета на общината, на чиято територия е седалището, въз основа на конкурс съгласно Кодекса на труда.

(2) Директор на регионална библиотека може да бъде лице с висше образование с образователно-квалификационна степен "магистър" в професионално направление "Обществени комуникации и информационни науки" и с 5 години професионален опит в библиотека.

(3) Условията и редът за провеждане на конкурса по ал. 1 се съгласуват с министъра на културата.

(4) При осъществяването на дейността си директорът се подпомага от дирекционен съвет и обществен съвет.

Чл. 29. На длъжност библиотекар в регионална библиотека могат да се назначават лица, които притежават:

1. висше образование с образователно-квалификационна степен "магистър" или "бакалавър" в професионално направление "Обществени комуникации и информационни науки";
2. професионална квалификация, придобита във висше училище, обучението по която включва най-малко 50 на сто дисциплини на библиотечно-информационния цикъл;
3. средно образование с професионална квалификация "библиотекар".

Чл. 30. Министърът на културата утвърждава правилник за дейността на регионалната библиотека след съгласуване с кмета на общината, на чиято територия се намира седалището на съответната библиотека.

Чл. 31. Регионалната библиотека изготвя и публикува годишен отчет за своята дейност.

Раздел IV.

Общински библиотеки

Чл. 32. Общинските библиотеки са общински културни институти.

Чл. 33. (1) Общинските библиотеки са централни обществени библиотеки на територията на съответната община и изпълняват следните функции:

1. събират, съхраняват, обработват, организират и предоставят за ползване библиотечен фонд;
2. извършват библиотечно-информационно обслужване, включително междубиблиотечно заемане;
3. извършват краеведска дейност;
4. участват в регионалните автоматизирани библиотечни мрежи;
5. подпомагат читалищните библиотеки на територията на съответната община и си взаимодействат с други библиотеки и организации за изграждане на филиали или подвижни форми за библиотечно обслужване;
6. участват в програми и проекти;
7. организират и провеждат културно-образователни инициативи;
8. оказват съдействие на общинската администрация при реализиране на културната политика в областта на библиотечното дело.

(2) За поддържаните от общинските библиотеки библиотечни колекции, които съдържат културни ценности, се прилагат изискванията на Закона за културното наследство.

- Чл. 34.** (1) Общинската библиотека се представлява и ръководи от директор, назначен от кмета на общината, въз основа на конкурс съгласно Кодекса на труда.
- (2) Директор на общинска библиотека може да бъде лице с висше образование с образователно-квалификационна степен "магистър" или "бакалавър" в професионално направление "Обществени комуникации и информационни науки" и с три години професионален опит в библиотека.
- (3) Условието за провеждане на конкурса по ал. 1 се съгласуват с министъра на културата.
- (4) При осъществяването на дейността си директорът се подпомага от обществен съвет.

Чл. 35. На длъжност библиотекар в общинска библиотека могат да се назначават лица, които притежават:

1. висше образование с образователно-квалификационна степен "магистър" или "бакалавър" в професионално направление "Обществени комуникации и информационни науки";
2. професионална квалификация, придобита във висше училище, обучението по която включва най-малко 50 на сто дисциплини от библиотечно-информационния цикъл;
3. средно образование с професионална квалификация "библиотекар".

Чл. 36. Общинският съвет приема правилник за дейността на общинската библиотека по предложение на кмета на общината.

Раздел V.

Читалищни библиотеки

Чл. 37. (1) Читалищните библиотеки са обществени библиотеки на територията на населеното място, изградени на принципите на близост, достъпност и оперативност на основното библиотечно-информационно обслужване на населението. Читалищните библиотеки не са самостоятелни юридически лица. Те функционират към народните читалища и се създават съгласно Закона за народните читалища.

(2) Читалищните библиотеки изпълняват следните функции:

1. събират, съхраняват, организират и предоставят за ползване библиотечен фонд;
2. извършват библиотечно-информационно обслужване и осъществяват подвижни форми за библиотечно-информационно обслужване при необходимост;
3. извършват краеведска дейност;
4. участват в регионалните автоматизирани библиотечни мрежи;
5. съдействат за повишаване на образователното ниво, продължаващото образование, информираността, качеството на живот, социалната интеграция и разширяването на електронния достъп до информацията.

(3) За поддържаните от читалищните библиотеки библиотечни колекции, които съдържат културни ценности, се прилагат изискванията на Закона за културното наследство.

Чл. 38. (1) Читалищната библиотека се ръководи от главен библиотекар.

(2) Главният библиотекар трябва да е лице с висше образование с образователно-квалификационна степен "магистър" или "бакалавър" в професионално направление "Обществени комуникации и информационни науки" и с една година професионален опит в библиотека.

(3) Главният библиотекар се назначава от читалищното настоятелство съгласно Кодекса на труда.

(4) За читалищна библиотека с назначени на длъжност библиотекар по-малко от три лица ал. 1 не се прилага.

Чл. 39. На длъжност библиотекар в читалищна библиотека могат да се назначават лица, които притежават:

1. професионална квалификация, придобита във висше училище, обучението по която включва най-малко 50 на сто дисциплини от библиотечно-информационния цикъл;
2. средно образование с професионална квалификация "библиотекар".

Чл. 40. Читалищното настоятелство приема правилник за дейността на читалищната библиотека, изготвен и предложен от главния библиотекар.

Глава трета.

НАЦИОНАЛНА МРЕЖА НА ОБЩЕСТВЕНИТЕ БИБЛИОТЕКИ

Чл. 41. Обществените библиотеки си взаимодействат и функционират в Национална мрежа.

Чл. 42. (1) Националната библиотека изпълнява в Националната мрежа общонационални функции, свързани със събирането и съхраняването на националното книжовно и литературно културно наследство и достъпа до него, като:

1. създава, разпространява и предоставя библиографска информация от национално значение;
  2. изпълнява функциите на централна лаборатория за реставрационни и консервационни дейности;
  3. извършва експертна оценка и контрол върху консервационни проекти;
  4. координира дейността на библиотеките за закрилата на наследството;
  5. осигурява експертна и консултантска помощ по въпросите на закрилата на наследството;
  6. изпълнява функциите на национален информационен център, като отговаря за изработването на сводни описи на ръкописното книжовно и литературно наследство и ретроспективната национална библиография.
- (2) Националната библиотека е национален център на автоматизираната библиотечно-информационна мрежа на обществените библиотеки.
- (3) Националната библиотека изпълнява функциите на национален център за отрасловата статистика за библиотеките в страната.
- (4) Информацията, събрана в изпълнение на функциите по ал. 3, се предоставя на министъра на културата.
- (5) Националната библиотека изпълнява функциите по ал. 1 в съответствие с изискванията на Закона за културното наследство.

Чл. 43. Регионалните библиотеки, включени в националната мрежа, са регионални центрове при изпълнение на функциите си по чл. 27, ал. 1, т. 2, 3, 5, 6, 8 и 10 и оказват съдействие на Министерството на културата за изпълнение на държавната политика в областта на библиотечно-информационното обслужване.

Чл. 44. (1) Общинските библиотеки, включени в националната мрежа, са общински центрове при изпълнение на функциите по чл. 33, ал. 1, т. 2 - 6 и 8.

(2) Когато на територията на съответната община няма функционираща общинска библиотека, нейните функции се изпълняват от читалищната библиотека съгласувано с кмета на общината.

(3) В случаите по ал. 2, когато на територията на една община има повече от една читалищна библиотека, библиотеката по ал. 2 се определя въз основа на Стандарта за библиотечно-информационно обслужване по чл. 8, ал. 2.

Чл. 45. Читалищните библиотеки, включени в Националната мрежа, участват в автоматизираните библиотечни мрежи на територията на съответните община и област при изпълнение на функциите по чл. 37, ал. 2.

Чл. 46. (1) Министърът на културата упражнява координация, контрол и методическо ръководство върху Националната мрежа.

(2) Специализираната администрация в областта на книгата и библиотечното дело в Министерството на културата подпомага министъра на културата при осъществяването на стратегии, приоритети и програми, свързани с развитието на библиотечното дело.

Глава четвърта.

НАЦИОНАЛЕН СЪВЕТ ПО БИБЛИОТЕЧНО ДЕЛО

Чл. 47. (1) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2009 г., в сила от 15.09.2009 г., изм. - ДВ, бр. 68 от 2013 г., в сила от 02.08.2013 г.) Към министъра на културата се създава Национален съвет по библиотечно дело като експертно-консултативен орган. В състава на съвета участват представители на обществените библиотеки, на Националната библиотека, на Съюза на народните читалища, на Министерството на културата, на Министерството на образованието и науката, на Министерството на финансите, на Националното сдружение на общините в Република България и на професионалните сдружения, осъществяващи дейност в областта на библиотечното дело.

(2) Структурата, организацията и дейността на Националния съвет по библиотечно дело се определят с правилник, утвърден от министъра на културата.

Чл. 48. Националният съвет по библиотечно дело:

1. предлага на министъра на културата стратегия за развитие на национална библиотечна мрежа;
2. координира дейността за развитието на библиотечните ресурси и библиотечно-информационното обслужване;
3. разработва и предлага политики за гарантиране достъпа на гражданите до документи и услуги чрез утвърждаване ролята на библиотеките в информационното общество;
4. предлага мерки за опазване и достъп до националното книжовно и литературно културно наследство;
5. предлага на министъра на културата за утвърждаване Стандарта за библиотечно-информационно обслужване по чл. 8, ал. 2;
6. дава оценка за дейността на обществените библиотеки съгласно Стандарта за библиотечно-информационно обслужване и предлага мерки за постигане целите на библиотеките;
7. разработва и предлага проекти на нормативни актове.

- Чл. 49.** (1) Към общинския съвет, на чиято територия функционират обществени библиотеки, се създава общинска комисия за развитие на библиотечно-информационното обслужване на гражданите.
- (2) Съставът на общинската комисия по ал. 1 се определя с решение на общинския съвет.
- (3) Общинската комисия създава условия и осъществява контрол за развитието на библиотечно-информационното обслужване на гражданите.

Глава пета.

БИБЛИОТЕЧНИ УСЛУГИ

- Чл. 50.** (1) Обществените библиотеки предоставят основни и специализирани библиотечни услуги.
- (2) Редът за предоставянето на библиотечните услуги по ал. 1 се определя с правилника за дейността на съответната библиотека.

- Чл. 51.** (1) Основни библиотечни услуги са:
1. ползването на библиотечните колекции в библиотеката и извън нея;
  2. предоставянето на вербална библиографска и фактографска информация;
  3. достъп до собствени традиционни и електронни бази данни и интернет достъп за образователни, социални и научни цели.
- (2) Основните библиотечни услуги се предоставят безвъзмездно.
- (3) Библиотечната услуга по ал. 1, т. 1 за библиотечни колекции, които съдържат културни ценности, се предоставя в съответствие с изискванията на Закона за културното наследство.

- Чл. 52.** (1) Специализирани библиотечни услуги са:
1. предоставяне на писмена библиографска информация;
  2. предоставяне на ретроспективни библиографски издирвания;
  3. доставка на библиотечни документи от страната и чужбина;
  4. достъп до външни мрежови ресурси и бази данни;
  5. копиране на библиотечни документи;
  6. публикуване на издания.
- (2) Специализираните библиотечни услуги се предоставят възмездно.
- (3) Размерът на таксите за предоставяне на специализирани библиотечни услуги по ал. 1, т. 1 - 5 се определя с тарифа на Министерския съвет, съответно с акт на общинския съвет, като постъпленията остават в съответната обществена библиотека.

- Чл. 53.** Обществените библиотеки създават оптимални условия за предоставяне на библиотечни услуги на хора с увреждания, учащи се и социално слаби граждани съгласно правила, приети от обществената библиотека.

Глава шеста.

БИБЛИОТЕЧЕН ФОНД

Чл. 54. (1) Библиотечният фонд е съвкупност от библиотечните колекции и базите данни в една библиотека, които включват разнообразни по вид, съдържание и език публикувани и непубликувани документи, организирани в отделни колекции, с научна и информационна стойност.

(2) Библиотечният фонд е предназначен за обществено ползване, освен ако в закон е предвидено друго.

Чл. 55. (1) Библиотечният фонд е държавна или общинска собственост, съответно собственост на народните читалища.

(2) Съхраняването, ползването и разпореждането с документи от библиотечния фонд се извършват при условия и по ред, определени с наредба на министъра на културата.

(3) Дейностите по ал. 2 с културни ценности от библиотечния фонд се извършват при условията и по реда на Закона за културното наследство.

Чл. 56. (1) Държавата и общините полагат грижи за опазването на библиотечните фондове, като осигуряват условия за обновяване на библиотечния фонд и предоставят сгради със съвременно оборудване за тяхното съхранение.

(2) Опазването на библиотечните фондове е задължение на лицата, които служебно имат достъп до тях, както и на всички читатели и ползватели.

Глава седма.

ФИНАНСИРАНЕ (В СИЛА ОТ 01.01.2010 Г.)

Чл. 57. (В сила от 01.01.2010 г.) Националната библиотека се финансира изцяло и приоритетно от бюджета на Министерството на културата.

Чл. 58. (В сила от 01.01.2010 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 15 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г.) Националната библиотека е второстепенен разпоредител с бюджет към министъра на културата.

(2) Националната библиотека е администратор и на следните приходи:

1. такси;
2. глоби;
3. приходи по сключени договори за научноизследователски проекти и програми;
4. средства от международни фондове и програми;
5. дарения и завещания;
6. приходи от специализирани библиотечни услуги по чл. 52, ал. 1, т. 6;
7. други приходи, установени със закон или с друг нормативен акт.

Чл. 59. (В сила от 01.01.2010 г.) Средствата по бюджета на Националната библиотека се разходват за финансиране на дейността и, включително за:

1. внедряване на нови технологии с цел подобряване на библиотечно-информационното обслужване;
2. развитие на библиотечните колекции и дигитализация на книжовното и литературно наследство;
3. научноизследователски проекти и програми;
4. непрекъснато професионално образование на библиотечните специалисти.

Чл. 60. (В сила от 01.01.2010 г., изм. - ДВ, бр. 15 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г.) Регионалните библиотеки имат бюджет.

Чл. 61. (В сила от 01.01.2010 г.) Приходите по бюджета на регионалните библиотеки се формират от:

1. средства от бюджета на общините, на чиято територия е седалището - за основната им дейност, въз основа на нормативи за държавни дейности;
2. (изм. - ДВ, бр. 15 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г.) допълнителни средства от държавния бюджет чрез бюджета на Министерството на културата за функциите по чл. 27, ал. 1, т. 2, 3, 5, 6, 8 и 10;
3. такси;
4. глоби;
5. сключени договори за проекти и програми;
6. международни фондове и програми;
7. дарения и завещания;
8. реализирани специализирани библиотечни услуги по чл. 52, ал. 1, т. 6;
9. други източници, установени със закон или с друг нормативен акт.

Чл. 62. (В сила от 01.01.2010 г.) Средствата, набрани по чл. 61, се разходват за финансиране дейността на библиотеките, включително за:

1. внедряване на нови технологии и създаване и поддържане на автоматизирана библиотечно-информационна мрежа;
2. развитие на библиотечните колекции;
3. научноизследователски проекти и програми;
4. непрекъснато професионално образование на библиотечните специалисти;
5. дигитализация на културното наследство.

Чл. 63. (В сила от 01.01.2010 г., изм. - ДВ, бр. 15 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г.) Общинските библиотеки имат бюджет.

Чл. 64. (В сила от 01.01.2010 г.) (1) Общинските библиотеки се финансират от съответния общински бюджет.

(2) Общинските библиотеки с решение на общинския съвет могат да набират приходи и от:

1. такси;
2. глоби;
3. сключени договори за проекти и програми;
4. международни фондове и програми;
5. дарения и завещания;
6. реализирани специализирани библиотечни услуги по чл. 52, ал. 1, т. 6;
7. други източници, установени със закон или с друг нормативен акт.

Чл. 65. (В сила от 01.01.2010 г.) (1) Читалищните библиотеки се финансират от бюджета на съответното читалище въз основа на нормативи за държавни дейности.

(2) Читалищните библиотеки с решение на общинския съвет получават целеви допълнителни средства от общинския бюджет за възложените им функции по чл. 44, ал. 2.

Глава осма.

АДМИНИСТРАТИВНО НАКАЗАТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Чл. 66. (1) Който повреди, унищожи или изгуби документ от библиотечния фонд, се наказва с глоба от 200 до 500 лв.

(2) Когато предмет на деянието по ал. 1 е културна ценност, наказанието е глоба от 500 до 2000 лв., ако деянието не съставлява престъпление.

Чл. 67. Длъжностно лице, което не осигури подходящи условия за опазване на документи и допусне те да се изгубят, повредят или унищожат, се наказва с глоба от 200 до 2000 лв.

Чл. 68. (1) Нарушенията на този закон се установяват с актове, съставени от оправомощени от директора на съответната библиотека лица.

(2) Наказателните постановления се издават:

1. за Националната библиотека - от директора;

2. за регионалните и общинските библиотеки - от кмета на общината.

(3) Съставянето на актовете, издаването, обжалването и изпълнението на наказателните постановления се извършват по реда на Закона за административните нарушения и наказания.

Допълнителни разпоредби

§ 1. По смисъла на този закон:

1. "База данни" е обширен, периодически актуализиран файл с дигитализирана информация (библиографски описания, реферати, пълнотекстови документи, елементи на справочници, изображения, статистически данни и други), отнасящ се до специфичен предмет или област, съдържащ записи с унифициран формат, организиран за лесно и бързо информационно търсене и извличане на информация и документи, управляван от софтуер за системно управление на база данни.

2. "Библиотечна колекция" е сбирка от документи, организирана на основата на обща характеристика.

3. "Библиотечно-информационно обслужване" е обслужване на гражданите с библиотечни и информационни услуги.

4. "Документ" е регистрирана информация, която в документационния процес се разглежда като единство, независимо от физическата форма и отличителните белези, предназначена за предаване във времето и пространството, с цел запазване и обществено ползване.

5. "Книжовно и литературно културно наследство" е понятието по смисъла на Закона за културното наследство.

Преходни и Заключителни разпоредби

§ 2. За неуредените с този закон въпроси се прилага Законът за закрила и развитие на културата.

§ 3. (1) В тримесечен срок от влизането в сила на закона министърът на културата:
1. утвърждава Стандарт за библиотечно-информационно обслужване по чл. 8, ал. 2;
2. приема наредбата по чл. 55, ал. 2;
3. утвърждава правилник за дейността на Националната библиотека.

(2) В едномесечен срок от влизането в сила на закона министърът на културата прави предложение за включване на професията "библиотекар" в Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6 от Закона за професионалното образование и обучение.

§ 4. Общественияте библиотеки привеждат дейността си в съответствие с изискванията на закона в 6-месечен срок от влизането му в сила.

§ 5. (1) Националната библиотека "Св. св. Кирил и Методий" е правопреемник на активите и пасивите на Народната библиотека "Св. св. Кирил и Методий".

(2) Директорът на Националната библиотека запазва правата си до обявяване на конкурс за длъжността.

(3) Правоотношенията с лицата, работещи по трудово правоотношение, се уреждат съгласно чл. 123 от Кодекса на труда.

§ 6. (1) Лицата, заварени на длъжностите директор на обществена библиотека по чл. 28, ал. 2 и чл. 34, ал. 2, запазват правата си до обявяване на конкурс за съответната длъжност, но за не повече от 5 години от влизането в сила на закона.

(2) Лицата, заварени на длъжност главен библиотекар на обществена библиотека по чл. 38, ал. 2, запазват правата си, но за не повече от 5 години от влизането в сила на закона.

§ 7. Лицата, заварени на длъжност библиотекар, запазват правата си, но за не повече от 7 години от влизането в сила на закона.

§ 8. В Закона за задължителното депозирание на екземпляри от печатни и други произведения (обн., ДВ, бр. 108 от 2000 г.; изм., бр. 28, 88 и 94 от 2005 г., бр. 57 от 2007 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В наименованието на закона думите "екземпляри от" се заличават.

2. В чл. 1 думите "задължителни екземпляри от" се заменят с "печатни и други произведения", а думата "произведения" се заличава.

3. В чл. 2:

а) в т. 1 думите "задължителни екземпляри" се заменят с "депозиранияте печатни и други произведения";

б) в т. 2 думите "задължителните екземпляри" се заменят с "депозиранияте печатни и други произведения".

4. В наименованието на глава втора думите "задължителните екземпляри" се заменят с "печатните и други произведения".

5. В чл. 3:

а) в ал. 1:

аа) в текста преди т. 1 думите "екземпляри от" се заличават;

бб) създава се нова т. 5:

"5. произведения в дигитална форма, публикувани в електронни комуникационни мрежи, предназначени за четене или възприемане по други начини, разпространявани за обществено ползване от български физически или юридически лица;"

вв) досегашните т. 5, 6, 7 и 8 стават съответно т. 6, 7, 8 и 9;

б) в ал. 2 в текста преди т. 1 думите "екземпляри от" се заличават.

6. В чл. 4 думите "т. 1 - 4" се заменят с "т. 1 - 5".

7. В чл. 5:

а) досегашният текст става ал. 1 и в нея:

аа) текстът преди т. 1 се изменя така: "Печатните и други произведения се депозират от лицата, които";

бб) в т. 1 думите "т. 1 - 4, 6 и 7;" се заменят с "т. 1 - 5, 7 и 8;"

б) създава се ал. 2:

"(2) Когато издателите на печатни произведения по чл. 3, ал. 1, т. 1 са физически лица, задължителните екземпляри се депозират от производителите."

8. В чл. 6:

а) в заглавието думите "задължителни екземпляри" се заменят с "печатни и други произведения";

б) в ал. 1:

аа) в текста преди т. 1 думите "Задължителните екземпляри" се заменят с "Печатните и други произведения";

бб) точка 2 се отменя;

вв) създава се т. 19:

"19. едно копие от произведенията в дигитална форма, разпространявани в електронни комуникационни мрежи.";

в) създава се нова ал. 4:

"(4) Когато печатно произведение се разпространява и в дигитална форма в електронни комуникационни мрежи, копие от него се депозира по същия ред, както задължителните екземпляри от печатното произведение.";

г) досегашната ал. 4 става ал. 5 и в нея думата "Народната" се заменя с "Националната".

9. В чл. 7:

а) в заглавието думите "задължителните екземпляри" се заменят с "депозираните печатни и други произведения";

б) навсякъде думите "Задължителните екземпляри" се заменят с "Депозираните печатни и други произведения".

10. В чл. 8, ал. 5 след думата "носител" се добавя "и копията от произведенията в дигитална форма, разпространявани в електронни комуникационни мрежи".

11. В чл. 9:

а) в заглавието думите "задължителните екземпляри" се заменят с "депозираните печатни и други произведения";

б) в текста преди т. 1 думите "Задължителните екземпляри" се заменят с "Печатните и други произведения";

в) в т. 1 думата "Народната" се заменя с "Националната", думите "т. 1, 3" се заменят с "т. 3", а думите "4 и 5" се заменят с "4 - 6";

г) в т. 4 думите "т. 6 и 7" се заменят с "т. 7 и 8";

д) в т. 5 думите "т. 8" се заменят с "т. 9";

е) в т. 6 думите "т. 1 - 5" се заменят с "т. 1 - 6".

12. В чл. 10 в текста преди т. 1 думата "Народната" се заменя с "Националната".

13. В чл. 12:

а) в заглавието думите "задължителни екземпляри" се заменят с "депозирани печатни и други произведения";

б) в текста преди т. 1 думите "задължителни екземпляри" се заменят с "депозирани печатни и други произведения";

в) създава се т. 4:

"4. да презаписват върху друг носител копията от произведенията в дигитална форма, разпространявани в електронни комуникационни мрежи, когато това се налага за тяхното трайно съхраняване."

14. В чл. 13:

а) в заглавието думите "задължителни екземпляри" се заменят с "депозирани печатни и други произведения";

б) в текста преди т. 1 думите "задължителни екземпляри" се заменят с "депозирани печатни и други произведения".

15. В чл. 14 думите "задължителни екземпляри" се заменят с "печатни и други произведения".

16. В глава трета се създават нови чл. 15 и 16:

Чл. 15. Ползването на депозирани печатни и други произведения се разрешава само на регистрирани читатели на територията на институцията получател.

Чл. 16. Ползването на произведенията по чл. 3, ал. 1, т. 5 се извършва от едно работно място, извън локалната мрежа на институцията или в мрежа с ограничен брой възможности за едновременно ползване."

17. Досегашният чл. 15 става чл. 17 и в него:

а) в ал. 1 думите "задължителни екземпляри" се заменят с "печатни и други произведения";

б) в ал. 6 думите "чл. 14" се заменят с "чл. 14 - 16".

18. Досегашният чл. 16 става чл. 18.

19. В § 1 от допълнителната разпоредба:

а) създава се нова т. 7:

"7. "Производител" е физическото или юридическото лице, което произвежда тиражирани произведения за издател.";

б) досегашните т. 7 и 8 стават съответно т. 8 и 9.

§ 9. В Закона за меценатството (обн., ДВ, бр. 103 от 2005 г.; изм., бр. 30, 34, 63 и 80 от 2006 г., бр. 53 и 109 от 2007 г.) в чл. 32 навсякъде думата "Народната" се заменя с "Националната".

§ 10. В Закона за Националния архивен фонд (обн., ДВ, бр. 57 от 2007 г.; изм., бр. 19 от 2009 г.) в чл. 33, ал. 1, т. 1 думата "Народната" се заменя с "Националната".

§ 11. Изпълнението на закона се възлага на министъра на културата.

§ 12. Законът влиза в сила в едномесечен срок от обнародването му в "Държавен вестник", с изключение на глава седма, която влиза в сила от 1 януари 2010 г.

Законът е приет от 40-то Народно събрание на 26 май 2009 г. и е подпечатан с официалния печат на Народното събрание.

Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА
ПРОФЕСИОНАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ

(ОБН. - ДВ, БР. 74 ОТ 2009 Г., В СИЛА ОТ 15.09.2009 Г.)

§ 48. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник", с изключение на § 1, който влиза в сила от 15 септември 2009 г., и § 47, който влиза в сила от 1 октомври 2009 г.

Преходни и Заклучителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ

(ОБН. - ДВ, БР. 15 ОТ 2013 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2014 Г.)

§ 123. Законът влиза в сила от 1 януари 2014 г. с изключение на § 115, който влиза в сила от 1 януари 2013 г., и § 18, § 114, § 120, § 121 и § 122, които влизат в сила от 1 февруари 2013 г.

Заклучителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА МЛАДЕЖТА

(ОБН. - ДВ, БР. 68 ОТ 2013 Г., В СИЛА ОТ 02.08.2013 Г.)

§ 55. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник".

Заклучителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ОБЩЕСТВЕНИТЕ БИБЛИОТЕКИ

(ОБН. - ДВ, БР. 2 ОТ 2018 Г.)

§ 2. В срок три месеца от влизането в сила на този закон министърът на културата издава наредбата по чл. 10, ал. 1.

§ 3. В едногодишен срок от влизането в сила на този закон Министерството на културата осигурява условия за приемане на документи и заявления, подавани за вписване в регистъра по чл. 10, по електронен път.